

04/42

Πολίτης της Κυριακής 9 Απριλίου 2023

αρχιτεκτονική

18η Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής Βενετίας

Το εργαστήρι του μέλλοντος

Η σπουδαία Έκθεση Αρχιτεκτονικής στη Βενετία ανοίγει φέτος στις 20 Μαΐου και κλείνει στις 26 Νοεμβρίου στους κήπους (Giardini) Αρσενάλε και στο Φόρτε Μαρκέρα. Την έκθεση επιμελείται φέτος η αρχιτέκτονας - ακαδημαϊκός και συγγραφέας Λέσλι Λόκο (Lesley Lokko). Η έκθεση φέτος υπόσχεται να καταφέρει στην πράξη να πετύχει την προστασία μείωσης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Το τέλος της αποικιοκρατίας και της μείωσης των ρύπων. Η Διεθνής Έκθεση ως Παράγοντας Αήθειας

Γράφει ο Βασίλης Ιερίδης*

Δηλαδή, τι σημαίνει αυτό... παράγων αλλαγής; «Δικαιολογείται τέτοια τεράστια προσπάθεια διάθεσης πόρων και ενέργειας; Η έκθεση έχει να πει μια ιστορία, πολλές ιστορίες ξεδιπλώνονται στα κανάλια και τα στενά σοκάκια της Βενετίας. Η έκθεση είναι μία στιγμή και μία διαδικασία. Δανείζεται τη δομή και τη φόρμα από τις εκθέσεις τέχνης. Διαφέρει όμως από την Τέχνη σημαντικά και απροσδόκτα.

Πέρα από την επιθυμία να διηγηθεί ιστορίες. Πηγές και εικόνες είναι σημαντικές στον τρόπο που μια Έκθεση Αρχιτεκτονικής παρουσιάζεται. Παρ' όλα αυτά, σπάνια αναγνωρίζονται ή συζητούνται αυτά τα θέματα.

Για την κυρία Λόκο, από την αρχή που ανέλαβε τη φετινή Μπιενάλε η «Αλλαγή», ήταν βασική προϋπόθεση του «Εργαστηρίου του Μέλλοντος». Για πρώτη φορά φέτος το επίκεντρο της έκθεσης είναι η Αφρική και η αφρικανική διασπορά, η διάχυτη και διάσπαρτη κουλτούρα των ανθρώπων με προέλευση και καταγωγή από την Αφρική που έχει σκορπίσει στον κόσμο.

Τι θέλουμε να πούμε;

Πώς αυτά που λέμε θα αλλάξουν κάτι;

Και ίσως πάνω απ' όλα, πώς αυτά που λέμε επηρεάζουν, συνδέονται με άλλες ιστορίες;

Πώς η έκθεση γίνεται μια πολλαπλή εκδήλωση που αντανάκλα και καθρεφτίζει το καλειδοσκόπιο ιδεών και περιεχομένου;

Πώς αφήνει να ακουστεί κάθε φωνή;

Πώς υποδέχεται τα όνειρα, τις αξίες κάθε σύγχρονου προβληματισμού;

Συνηθίζουμε να λέμε ότι ο πολιτισμός είναι το σύνολο των ιστοριών που λέμε για τον εαυτό μας.

Αυτό είναι αλήθεια.

Αλλά λείπει κάτι σημαντικό από αυτή τη δήλωση.

Αυτό που λείπει, είναι το ποιος είναι αυτός που λέει την «ιστορία». Ειδικά στην Αρχιτεκτονική, η κυρίαρχη φωνή ήταν και είναι ιστορικά μονόπλευρη. Μια επίλεκτη φωνή με άκουσμα και δύναμη που αγνοεί ένα τεράστιο κομμάτι της ανθρωπότητας – οικονομικά, δημιουργικά και ιδεολογικά – νομίζοντας ότι όλοι ακούμε και μιλούμε αποκλειστικά μια γλώσσα. Η «ιστορία» λοιπόν της Αρχιτεκτονικής είναι ελλιπής. Όχι λανθασμένη, αλλά ελλιπής. Από αυτήν την άποψη, οι εκθέσεις έχουν μεγάλη σημασία.

Η έκθεση λειτουργεί σαν ένας χώρος απελευθέρωσης της έκφρασης περισσότερο παρά σαν ένα θέαμα ή μια εκτόνωση, μια διασκέδαση. Ένα «Καρναβάλι» όπου ο χώρος ενθαρρύνει την προβολή λόγων, απόψεων, όπου προοπτικές και ιδέες κυκλοφορούν, ανταλλάσσονται, αναλύοντας καταγράφονται στη μνήμη. Το εργαστήριο δεν είναι διδακτικό. Δεν επιβεβαιώνει κατευθύνσεις. Δεν προτείνει λύσεις. Δεν δίνει μαθήματα. Είναι ένας παράγοντας Αλλαγής, μια απρογραμμάτιστη ελεύθερη επαφή, ανταλλαγή, επαφή που θα μας πάει αλλού.

Η Λέσλι Λόκο.

Θέα από τη Χοιροκοιτία στον Άρη.

ΑΥΤΟ ΠΟΥ ΛΕΙΠΕΙ

Είναι το ποιος είναι αυτός που ήξει την «Ιστορία». Ειδικά στην Αρχιτεκτονική, η κυρίαρχη φωνή ήταν και είναι ιστορικά μονόπλευρη. Μια επίλεκτη φωνή με άκουσμα και δύναμη που αγνοεί ένα τεράστιο κομμάτι της ανθρωπότητας

Η δομή

«Το Εργαστήριο του Μέλλοντος» είναι μια έκθεση σε έξι μέρη. Περιλαμβάνει 89 συμμετέχοντες, εκ των οποίων πάνω από τους μισούς είναι από την Αφρική ή την αφρικανική διασπορά. Η ισορροπία μεταξύ των δύο φύλων είναι 50/50, και ο μέσος όρος ηλικίας όλων των συμμετεχόντων είναι τα 43 έτη, ενώ πέφτει στα 37 έτη στα ειδικά έργα του επιμελητή, όπου ο νεότερος είναι 24 ετών. Το 46% των συμμετεχόντων υπολογίζει την εκπαίδευση ως μορφή πρακτικής και, για πρώτη φορά, σχεδόν οι μισοί συμμετέχοντες προέρχονται από ατομικές ή μεμονωμένες πρακτικές πέντε ατόμων ή λιγότερων. Σε όλα τα τμήματα του «Εργαστηρίου του Μέλλοντος», πάνω από το 70% των εκθεμάτων προέρχονται από πρακτικές που διευθύνονται από ένα άτομο ή μια πολύ μικρή ομάδα.

Και λίγα λόγια για την 60ή Μπιενάλε Τέχνης 2024

Επιμελήτης της έκθεσης είναι ο Βραζιλιάνος Αντρίανου Πετρόσα. Παράλληλα, έγκαιρα - μια ευχάριστη έκπληξη - έχει οριστεί η επιτροπή

επιλογής του / της εκπροσώπου της Κύπρου στην έκθεση. Οι Λόκο και Πετρόσα είναι οι πρώτες επιλογές του νέου προέδρου της Μπιενάλε Ρομπέρτο Τσικούτο που προέρχεται από τον κινηματογράφο και που διαδέχτηκε τον Πάολο Μπαράτα που οδηγούσε την έκθεση για δώδεκα χρόνια με μεγάλη επιτυχία από το 2008 μέχρι το 2020.

Βιογραφικό

Η Λέσλι Λόκο είναι αρχιτέκτονας - ακαδημαϊκός, δασκάλα και επιτυχημένη συγγραφέας. Γεννήθηκε το 1964 στην πόλη Νταντί στη Σκωτία. Πατέρας από την Γκάνα και Σκωτσέζα μητέρα. Μεγάλωσε ανάμεσα στην Γκάνα, την Ακρά και τη Σκωτία. Ίδρυσε το Ινστιτούτο Αφρικανικού Μέλλοντος (African Futures Institute) που με βάση την Γκάνα λειτουργεί σαν Μεταπτυχιακή Σχολή Αρχιτεκτονικής και Δημόσιου Λόγου. Το 2015 ίδρυσε τη Μεταπτυχιακή Σχολή Αρχιτεκτονικής στο Τζοχάνεσμπουργκ, στη Νότια Αφρική. Έχει διδάξει σε πολλές σχολές Αρχιτεκτονικής στην Ευρώπη και στην Αμερική. Έχει τιμηθεί με πολλά βραβεία για το έργο της και τη συμβολή της στην Αρχιτεκτονική Παιδεία. Η Λόκο ασχολείται για τριάντα χρόνια με θέματα φυλετικά, πολιτιστικά και χώρου, τόσο στην Αρχιτεκτονική όσο και στη θεωρητική - συγγραφική παραγωγή. Το 2004 άρχισε να γράφει τα πρώτα συγγράμματα όπου αναπτύσσονται πιο ελεύθερα, μυθιστορηματικά οι σκέψεις της. Ειδικά οι σχέσεις της Αφρικής με τον υπόλοιπο κόσμο, το μέλλον της Αφρικής. Ο πλούτος της Μαύρης αυτής Ηπείρου, μετά την απαλλαγή από τις διάφορες ευρωπαϊκές φυλές. Ίδρυσε και διευθύνει το FOLIO: Journal of Contemporary African Architecture. Διδάσκει στις επισκέψεις στην Μπαρτλεζ. Το 2021 ήταν μέλος της Κριτικής Επιτροπής της 17ης Μπιενάλε.

*Αρχιτέκτονας

Εθνική συμμετοχή της Κύπρου | «Θέ Από τη Χοιροκοιτία στον Άρη»

Σύμφωνα με την επιμελητική ομάδα της Κυπριακής συμμετοχής που απαρτίζουν οι Πέτρος Λαπίθης, Λία Λαπίθη, Νίκος Κουρούσις, Ιωάννα Ιωάννου Σιαρή και ο Κυπριακός Οργανισμός Εξερεύνησης Διαστήματος, η φετινή πρόταση ταξιδεύει το κοινό στην ύλη, στον χρόνο και στον χώρο. Κεντρική Ιδέα Μπορούμε να μιμηθούμε το παράδειγμα του οικισμού, τη Χοιροκοιτία, ως αρχέτυπο μελέτης, για ανάδειξη ζητημάτων σύγχρονης κοινωνικής βιωσιμότητας, μέσα από ένα ανθρωπιστικό και πολιτισμικό πρίσμα, για τη δημιουργία ενός καινούργιου περιβάλλοντος στον πλανήτη Άρη; Θεωρώντας ότι η κοινωνική βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μέσω της συνεργασίας και της κοινής ευαισθητοποίησης, η πρόταση είναι μια εικαστική παρέμβαση-πρόκληση για τις αξίες της ισότιμης κοινωνικής συμμετοχής σε έναν ενεργοποιημένο τρισδιάστατο χωροχρόνο.

Η κοινωνική βιωσιμότητα αφορά κυρίως τη δημιουργία και τη διατήρηση της ποιότητας ζωής των ανθρώπων μιας κοινωνίας. Δίνει έμφαση στην προστασία της ψυχολογικής και φυσικής υγείας των ανθρώπων, ενθαρρύνει την κοινωνική συνοχή και εκπαίδευση σε άτομα που μπορούν να συνεισφέρουν πίσω στο κοινωνικό σύνολο και να αναπτύξουν σχέσεις σε αυτό. Η Χοιροκοιτία ήταν ένας από τους πιο καινοτόμους πολιτισμούς του κόσμου. Από την προϊστορική περίοδο διαδραμάτισε ενεργό ρόλο στη μετάδοση του πολιτισμού στον ευρωπαϊκό κόσμο. Ένας κυπριακός νεολιθικός οικισμός, από το 7.500 π.Χ. περίπου, υπήρξε αυτόνομος και αυτόρκης, πρότυπο κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Περιείχε στοιχεία μιας ισότιμης κοινωνίας, χωρίς τεκμηρίωση στοιχείων πολέμου ή εσωτερικού ανταγωνισμού. Ένα ταξίδι με εκκίνηση τα αστέρια μπορεί να μας πάει παντού... Όπως το ταξίδι των περιηγητών της πρώιμης εποχής από την ηπειρωτική γη στις ακτές της Κύπρου, των θαρραλέων περιπλανώμενων που αναζητούσαν τη μελλοντική τους πατρίδα. Υπήρξαν επιτυχημένοι, όπως διαφαίνεται από τα αρχαιολογικά ευρήματα. Αλλά, τι θα λέγατε για τους σημερινούς περιπλανώμενους / επιστήμονες / διαστημικούς πλοηγούς; Μπορεί ο οικισμός να γίνει πρότυπο στον σχεδιασμό για τον πλανήτη Άρη; Είναι εφικτή η εξασφάλιση της ανθεκτικότητας της ανθρωπότητας σε έναν άλλο πλανήτη με τη χρήση της σύγχρονης γήινης γνώσης και τεχνολογίας; Σήμερα, οι νέοι κάτοικοι/επιστήμονες καλούνται να σχεδιάσουν και να θέσουν σε εφαρμογή τις αρτιότερες πολιτισμικές και επιστημονικές πρακτικές που εξασκούνται στη Γη, καθώς απαιτείται υψηλή γνώση για επιβίωση σε έναν μη φιλικό για την ανθρωπότητα πλανήτη. *Η 18η Διεθνής Έκθεση Αρχιτεκτονικής, με τίτλο «Το Εργαστήριο του Μέλλοντος», θα είναι ανοικτή για το κοινό από το Σάββατο 20 Μαΐου έως την Κυριακή 26 Νοεμβρίου 2023 στις αίθουσες Giardini και Arsenale, καθώς και στο Forte Marghera. Τα προ-εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν στις 18 και 19 Μαΐου, ενώ η τελετή απονομής των βραβείων και τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν το Σάββατο 20 Μαΐου 2023.